

ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Σεπτέμβριος 2007)

Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

I. Η κλιματική πολιτική βρίσκεται τους τελευταίους μήνες στο επίκεντρο. Η επίσκεψη του *Αλ Γκορ* στη χώρα μας πρόσφατα και η μαχητική συνηγορία του για τη συνειδητοποίηση της ανάγκης να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου έδωσαν λαβή να συζητηθούν επιτέλους και σε μας οι διαστάσεις του προβλήματος και οι απειλούμενοι κίνδυνοι.

Οι θέσεις του Πρωθυπουργού *Κ. Καραμανλή* σε εκδήλωση με τη συμμετοχή του *Αλ Γκορ* δημιούργησαν την εντύπωση ότι η Ελλάδα ανήκει στην πρωτοπορία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διεθνούς κοινότητας για τη διαμόρφωση μιας σοβαρής κλιματικής πολιτικής. Μεταξύ όμως λόγων και έργων ή εξαγγελιών και πραγματικής πολιτικής υπάρχει πολύ μεγάλη απόσταση. Η απόσταση είναι μάλιστα αγεφύρωτη.

II. Είναι γνωστό ότι το ελληνικό συγκαταλέγεται στα πιο προωθημένα Συντάγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία του περιβάλλοντος, κατοχυρώνει δε ρητά την αρχή της αειφορίας. Θα περίμενε λοιπόν κανείς να αναληφθούν εγκαίρως δράσεις για την καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου και τη διαμόρφωση μιας εθνικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση των επιπτώσεών του. Αντί αυτού όμως, η Νέα Δημοκρατία επιχείρησε στην πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος να αποδυναμώσει το άρθρο 24, αγνοώντας τις δυσμενείς συνέπειες για το πολύπαθο περιβάλλον μας.

III. Βασικές συνιστώσες της κλιματικής πολιτικής μας πρέπει να είναι η προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) -δηλαδή αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, παλιρροϊκή και βιοκαύσιμα- και η εξοικονόμηση ενέργειας. Η παρατηρούμενη καθυστέρηση και προς τις δύο κατευθύνσεις είναι δυσεξήγητη ενόψει των εξελίξεων που συντελούνται τόσο διεθνώς όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ολιγωρία ως προς την πρώτη και η έλλειψη ουσιαστικά πολιτικής ως προς τη δεύτερη

οφείλονται στη ραθυμία και τα αργά αντανakλαστικά της πολιτείας. Η εξέταση του πιο αντιπροσωπευτικού παραδείγματος μας δείχνει ότι η ΔΕΗ ήταν και παραμένει σταθερά προσανατολισμένη σε ιδιαίτερα ρυπογόνες πηγές, όπως ο λιγνίτης και το πετρέλαιο.

Μετά από αλλεπάλληλες πρωτοβουλίες του νομοθέτη θα μπορούσαμε να πούμε ότι η χώρα μας διαθέτει μια ικανοποιητική, σε γενικές γραμμές, νομοθεσία για όλες τις βασικές μορφές των ΑΠΕ. Αντίθετα, υστερούμε κατά πολύ στη λήψη νομοθετικών και άλλων μέτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας στη βιομηχανία και τα κτίρια. Θα ήταν αφέλεια πάντως να νομίζουμε ότι οι ΑΠΕ μπορεί να ενισχυθούν μόνο με τη θέσπιση νόμων και την έκδοση κανονιστικών πράξεων. Το ίδιο ισχύει βέβαια και για την εξοικονόμηση ενέργειας.

IV. Η ώρα της αλήθειας στην κλιματική πολιτική είναι τα εθνικά προγράμματα για την καταπολέμηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τα οποία θα έπρεπε να εκφράζουν ιδίως το επιχειρησιακό πρότυπο. Αυτά εκπονούνται και εφαρμόζονται με βάση τις υποχρεώσεις που έχουμε αναλάβει με το Πρωτόκολλο του Κιότο απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη διεθνή κοινότητα. Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών, δια μέσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση το πρόγραμμα επιμερισμού των βαρών μεταξύ των μελών της, θα μπορούσε να εγγυηθεί την τήρησή τους. Ο λόγος είναι σαφής. Κάθε υστέρηση θα ελέγχεται όχι από τους αναποτελεσματικούς συνήθως εθνικούς αλλά από αξιόπιστους κοινοτικούς μηχανισμούς.

V. Κατά τα τέσσερα πρώτα χρόνια εφαρμογής του εθνικού προγράμματος του 2003 τα αποτελέσματα ήταν απογοητευτικά. Ενώ η χώρα μας έπρεπε να περιορίσει ως το 2012, με έτος βάσης το 1990, την αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 25%, εκτιμάται ότι, αν συνεχίσουμε με τους ρυθμούς που τρέχουν, το ποσοστό της αύξησης θα ανέλθει το 2012 στο 37% ή, κατά άλλους, στο 39,2%. Και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για εκρηκτικό έλλειμμα που ισοδυναμεί με κατάφωρη παραβίαση των υποχρεώσεών μας.

Το έλλειμμα αυτό αποτυπώνεται και στο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων Εκπομπών για τα έτη 2008-2012, με το οποίο εν μέρει αναθεωρήθηκε το εθνικό πρόγραμμα του 2003. Με το νέο πρόγραμμα επιδιώκεται η μείωση του ελλείμματος που έχει επισωρεύσει ο χρόνος. Τα μέτρα που προβλέπονται δεν είναι όμως

αντικειμενικά σε θέση να εγγυηθούν την επιτυχία του. Ως διέξοδο για την αποφυγή κυρώσεων εις βάρος μας χρησιμοποιούμε τον ακριβοπληρωμένο μηχανισμό της εμπορίας ρύπων.

VI. Η επιδείνωση των δεικτών και η εντεινόμενη ευαισθητοποίηση που παρατηρείται διεθνώς οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανάληψη μιας νέας σημαντικής πρωτοβουλίας για την αυτοδέσμευση των μελών της Ένωσης να περιορίσουν, σε σχέση με το 1990, κατά 20% τις εκπομπές ρύπων ως το 2020. Η πρωτοβουλία αυτή θεωρείται πρόδρομος για την προώθηση ενός δεύτερου «Πρωτοκόλλου του Κιότο» μετά το 2012.

Παρά τα πολύ σοβαρά ελλείμματά μας για την καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου, συμφωνήσαμε με αυτήν «ελαφρά τη καρδία». Βέβαιο είναι ωστόσο ότι, αν δεν αναθεωρήσουμε άρδην όχι μόνο την κλιματική αλλά και την ενεργειακή και την αναπτυξιακή πολιτική μας, θα βρεθούμε σοβαρά εκτεθειμένοι απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι θα κληθούμε στη νέα κατανομή εθνικών ποσοστών ρύπανσης να αναλάβουμε πολύ μεγαλύτερες δεσμεύσεις σε σχέση με αυτές που ήδη αδυνατούμε να τηρήσουμε.

VII. Με βάση όσα αναφέρθηκαν προκύπτει ότι η κλιματική πολιτική μας είναι από κάθε άποψη διάτρητη. Όσα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα έχουν κατά καιρούς ληφθεί δεν εφαρμόστηκαν ουσιαστικά αλλά και όσα προωθούνται δεν είναι σε θέση να αλλάξουν την πραγματικότητα. Είναι γι' αυτό άξιο απορίας, πώς ο Πρωθυπουργός, γνωρίζοντας καλά την κατάσταση, κινήθηκε τόσο στη Σύνοδο Κορυφής του Μαρτίου 2007 στο Βερολίνο όσο και κατά την εκδήλωση στην Αθήνα με τον Αλ Γκορ στον αστερισμό μιας εικονικής πραγματικότητας.

Η πρωτοφανής καταστροφή, το «οικολογικό ολοκαύτωμα», που ζήσαμε τους καλοκαιρινούς μήνες στο Πήλιο, στην Πάρνηθα, την Αιγιαλεία, την Πεντέλη και, προπάντων, τις τελευταίες τραγικές μέρες στην καθημαγμένη Πελοπόννησο αποτελεί έσχατη προειδοποίηση. Ήρθε η ώρα να διαμορφώσουμε μια αξιόπιστη κλιματική πολιτική σύμφωνη με το Σύνταγμά μας, αλλά και τις υποχρεώσεις μας απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη διεθνή κοινότητα.

VIII. Πρέπει να γυρίσουμε αμέσως σελίδα. Είναι ανάγκη να υιοθετήσουμε το

επιχειρησιακό πρότυπο, να επεξεργαστούμε δηλαδή σχέδια και δράσεις που είναι πράγματι σε θέση να αποκαταστήσουν τη βαθιά κλονισμένη οικολογική ισορροπία. Είναι καιρός να εγκαταλείψουμε την προσήλωση στην εικονική πολιτική. Είναι καιρός να προσανατολιστούμε σταθερά στη διαμόρφωση και την εφαρμογή σχεδίων που ανταποκρίνονται στη λογική μιας πραγματικής πολιτικής. Μιας πολιτικής που, με βάση την αρχή της πρόληψης, θα είναι σε θέση να συμβάλλει στην καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου, την αντιμετώπιση των μεγάλων κινδύνων που μας απειλούν, την οικολογική ανασυγκρότηση της χώρας και τη διατήρηση του οικολογικού πλούτου της για τις επερχόμενες γενιές.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Ημερησία», στις 15-16 Σεπτεμβρίου 2007, σ. 39